

TOTALITARIZMI V 20. STOLETJU

19. stoletje je bilo stoletje narodnostnega in znanstvenega razmaha. Prva svetovna vojna je zaključek tega obdobja, tako da so Nemci izgubili nadvlado v Evropi, medtem ko se je v zaostali Rusiji znanost že sprevrgla v marksistično fantazijo. Poraz je Nemce napravil dovzetne za totalitarni rasizem, Rusi pa so, odrezani od sveta po revoluciji, postali dovzetni za razredno ideologijo. Eno in drugo uspeva zaradi totalne organizacije, medtem ko se za neuresničljivost teh ciljev voditelji teh organizacij ne menijo. Predvsem se ne menijo za ljudi, ki jih neuresničljivim ciljem žrtvmjejo.

Nemški totalitarizem in sovjetsko-ruski totalitarizem sta bila videti v popolnem nasprotju, vendar smo 23. avgusta 1939 presenečeni zvedeli, da sta se Hitler in Stalin povezala. Čeprav je bil neposredni smoter delitev Poljske, je bil skupni nastop teh zakletih sovražnikov vendarle nerazumljiv. Razložiti ga je bilo mogoče le z Leninovo teorijo strategije in taktike. Če je končni cilj uničenje vseh drugih, je kljub vsemu prav, če se začasno povežeš z enim sovražnikom (Hitlerjem), da bi najprej premagal drugega (zahodne demokracije).

Sovjetska povezava s Hitlerjem je omogočila okupacijo Francije. Tej naj bi sledila zmaga nad Britanijo, toda tu je Hitler odpovedal. Mogoče se je ustrašil Kanala, mogoče pa je, da je pred germanskimi Angleži čutil nekakšno spoštovanje, in se je raje odločil, da najprej zaslužnji manjvredne Slované. Vmešala se je Japonska z napadom na Združene države, ki jim je zatem napovedala vojno Nemčija.

Tak je bil razvoj v drugi polovici leta 1941, toda v drugi polovici je Hitler skušal omrežiti Jugoslavijo (očitno kot pripravo za napad na Sovjetsko zvezo). Jugoslovanski oficirji so pokazali odpor, toda Nemci so napadli in Jugoslavijo s pomočjo ustašev razdejali. Zasedli so Štajersko in Gorenjsko, Italijani jug. Nemci so hoteli odstraniti glavnino Slovencev, pred čimer so se mnogi zatekli pod italijansko okupacijo. Hitler je del slovensko premoženje zapleniti in vsaj del preusmeriti v vojne svrhe in tako celo uničiti.

Študentje v Ljubljani smo začeli organizirati odpor skupaj

s starejšimi izobraženci, medtem ko so komunisti najprej proglašali anti-imperializem, kar je moglo pomeniti boj proti Britaniji skupaj s Sovjetsko zvezo in (vsaj tedaj) z Nemčijo. Šele 22. junij 1941, Hitlerjev napad na Rusijo, je prinesel skrb za oBvoboditev.

Osvobodilno fronto so komunisti obdržali povsem pod svojo kontrolo s tem, da so poskuse samo "sodelovanja", kar je hotela naša t. i. Pravda, izključili, medtem ko so se ostali "sodelavci" morali odpovedati organizaciji.

V Srbiji se je odpor začel drugače pod vodstvom aktivnih oficirjev, ki jim seveda ni šlo za spremembo družbenega reda. Z drugimi besedami, hoteli so vojaški odpor, ki naj bi domačinom naredil kar najmanj škode, medtem, ko se komunisti niso izogibali žrtvam, če jih že niso nalašč hoteli.

Tak dvojni razvoj je bil mogoč, ker so ustaši v osrednji Jugoslaviji z okupatorjevim pristankom sistematično morili Srbe, ki so se seveda branili, a njih vodstvo so prevzeli komunisti kmalu pod vodjem z imenom Tito.

Tito je bil uverjen, da so razmere tako prikladne, da se komunistom ni treba boriti samo proti okupatorju, temveč morajo takoj začeti boj za svojo oblast proti "razrednim sovražnikom". Stalin je to grajal, vendar so pod Titom stvari že stekle.

V Sloveniji je bil vsakdo, ki se je hotel boriti proti okupatorju izven OF, proglašen za sodelavca okupatorja in zapisan smrti. Celotni prostovoljci k partizanom, ki so se komunistom zdeli nezanesljivi, so neusmiljeno spravljal s poti. Najhuje je bilo v Črni Gori, kjer so komunisti pobijali kmete kot "razredne sovražnike", tako da so jih morali oficirji in častniki braniti, s čimer so nehote pomagali sovražniku.

Britanci in drugi zahodni zavezniki, ki komunistične taktike niso razumeli ali so zavestno pomagali komunistom, so "razredne sovražnike" pod komunističnim napadom proglasili za kolaborante. Končni rezultat je bil, da so komunisti v Jugoslaviji prišli na vrh. Nato so se obrnili proti zahodnim zaveznikom. To je šlo tako daleč, da so pobijali slovenske primorske prostovoljce, ki so jim jih iz Italije pošiljali na pomoč. Razen tega so po vojni spravljal pred sodišča kot prodane ljudi, ki so bili prijateljsko razpoloženi do Zahoda. To se je godilo pod vsemi režimi pod sovjetsko zasedbo, vendar je bilo še slabše v Jugoslaviji, kjer je Tito sam uvedel komunistično diktaturo s krvavim preganjanjem.

Zato tolikanj večja senzacija, ko je Stalin leta 1948 napadel Tita. Nikomur ni bilo jasno zakaj. Jugoslovanski komunisti

še posebej Kardelj, so skoraj jokaje zagotavljali zvestobo Stalinu. Pomagalo ni, saj jim je Stalin menda zameril, da so se gnali preko njegovih ukazov. To je značilno za teroristične voditelje.

Tito je to očitno razumel zaradi svojega staža v Moskvi. Vedel je, da se more nasloniti na Zahod, čeprav se komunizmu ne odpove. Toda najprej je le poskusil Stalina prepričati o svoji zvestobi z bolj gorečimi ukrepi, posebno kolhozi, in je s tem gospodarstvo v Jugoslaviji skoraj popolnoma spodnesel. Moral se je odločiti za prehod k milejšemu samoupravljanju.

Leta 1953 je Stalin umrl. Kmalu se je pokazalo, da celo njegovi oprode ne verjamejo, da je Stalinovo gospodarstvo uspešno. Kljub temu so hoteli ohraniti komunistično oblast v vsej totalitarnosti s komunistično policijo, h kateri se je skušal v celoti vrniti tudi Tito v sedemdesetih letih.

Vendar marksizem ekonomsko ni in ni funkcioniral - samoupravljanje je bilo nekaj boljše, a še zmerom ne dobro. Po Titovi smrti leta 1980 so se Jugoslovani začeli izgubljati v medsebojnih sporih, medtem ko v ostali Vzhodni Evropi niti politična policija ni mogla več ohraniti komunistične totalitarnosti in se je berlinski zid porušil pod pritiskom množic. Veliko vlogo je najbrž igralo, da nacisti gospodarstva niso povsem razdejali, tako da se je Zahodna Nemčija pod Adenauerjem in Erhartom razvila v vodilno tržno gospodarstvo.

Slovenski komunisti so se spretno prilepili protikomunistom, ko so se z orožjem ločili od razpadajoče Jugoslavije. Uspelo jim je celo, da so pod spremenjenimi nazivi ostali na oblasti po volitvah in ohranili nekakšen komunizem s tem, da so v "tržnem gospodarstvu" obdržali upravo podjetij v rokah svojih menedžerjev. Ti seveda niso podjetniki in pod njimi gospodarstvo spet zaostaja.

Rešitev je možna le z odstranitvijo totalitarcev ter razvojem novih privatnih podjetij ob privatizaciji obstoječih. Tak obrat je težak, saj zaposleni pod vplivom stare propagande takoj zahtevajo višje plače, ne glede na sedanjo nizko produktivnost in visoke državne izdatke. Torej je za začetek najprej nujno pravo podjetništvo, ki je prvi pogoj za dvig produktivnosti.